

1. PRÍPRAVA NA MATURITU – GRAMATIKA

Jazykové roviny

- 1) **Lexikálna rovina** - zdroj: učebnica 1.ročník SŠ (str.67-88), pracovné listy dostupné na študovni (1.ročník)
  - Slovo, funkcie slova, pojem, lexikológia, gramatický význam slova, gramatické kategórie (vysvetlenie)
  - Vzťahy medzi lexikálnymi významami slov – lexikálna sémantika, polysémia, homonymia, synonymia, antonymia, paronymia (vysvetlenie, príklady)
  - Slovná zásoba – druhy slovnej zásoby (individuálna, aktívna, pasívna, základná), jadro, okraj slovnej zásoby, parazitné slová. (vysvetlenie, príklady)
  - Systém slovnej zásoby – podľa lexikálneho významu (jednovýznamové, viacvýznamové), podľa vzťahu medzi významami slov (homonymá, synonymá, antonymá), podľa zaradenia do jazykových štýlov (HRUPAN), podľa výslovnosti (spisovné, nespisovné), podľa citového príznaku (expresívne, neutrálne), podľa pôvodu (domáce, zdomácnelé, cudzie), podľa dobového výskytu (archaizmy, historizmy, zastarané slová, neologizmy). (vysvetlenie, príklady)
  - Druhy slovníkov – knižné, elektronické; PSP, KSSJ, Slovník cudzích slov, Pravidlá slovenskej výslovnosti, Malý frazeologický slovník, Homonymický slovník, Synonymický slovník, Etymologický slovník, Terminologický slovník, Slovník skratiek a značiek, Slovník slangu a hovorovej slovenčiny, prekladové slovníky (vysvetlenie)
  - Obohacovanie slovnej zásoby – Tvorenie slov (odvodzovanie, skladanie, z pravopisu zložených slov), Tvorenie viacslovných pomenovaní (združené pomenovania, ustálené slovné spojenia – frazeologizmy – porekadlo, príslovie, pranostika), Tvorenie obrazných pomenovaní (metafora, metonymia), Pretváranie slov (Univerbizácia, Multiverbizácia, Skracovanie slov, druhy skrátenejších slov + ako píšeme tituly), Preberanie slov (vysvetlenie, príklady)
- 2) **Morfologická rovina** - zdroj: učebnica 2.ročník SŠ (str.41-71), pracovné listy dostupné na študovni (2.ročník)
  - Morfológia (vysvetlenie), rozdelenie slovných druhov (plnovýznamové, neplnovýznamové, ohybné, neohybné), slovné druhy rozdeliť podrobne!!!, Štylistické využitie slovných druhov (menné, slovesné).
  - Každý slovný druh (od podstatných mien po citoslovca) – vedieť rozdelenie slovného druhu, vedieť štylistické využitie slovného druhu, vedieť pravopis slovných druhov!!!
- 3) **Syntaktická rovina** zdroj: učebnica 2.ročník SŠ (str.74-89) pracovné listy dostupné na študovni (2.ročník)
  - Syntax, syntagma (rozdelenie, vysvetlenie, vzťahy medzi vetnými členmi), klasifikácia vetných členov, vetné členy (aplikácia vo vetách, určiť vetné členy), vetná syntax – klasifikácia viet: podľa zloženia (vedieť rozdelenie, spojky naspamäť!!!), podľa členitosti (rozdelenie), podľa obsahu (rozdelenie) – poznatky aplikovať na vetách!!!, Polovetná syntax (prechodník, vytýčený vetný člen, pripojený vetný člen, osamostatnený vetný člen, výpusťka, apoziopéza, parentéza. Nadvetná kompozícia textu: odsek, kapitola.odstupňovanie textu.
- 4) **Zvuková rovina** - zdroj: učebnica 1.ročník SŠ (62-66), pracovné listy dostupné na študovni (1.ročník)
učebnica 3.ročník SŠ (str.41-55), pracovné listy dostupné nie sú.
  - Systém hlások (rozdelenie:samohlásky, dvojhlásky, spoluhlásky), diakritické, interpunkčné znamienka, spodobovanie (vymenovať, vysvetliť).
  - Fonetika, fonológia, zvukové javy reči, melódia vety, silová modulácia hlasu, časová modulácia hlasu, kvalita hlasu, štylistické využitie zvukovej stránky slov – rým, zvukomalba, paronomázia, aliterácia, eufónia, ortoepia, výslovnostné štýly,
  - grafické jazykové prostriedky, ortografia, pravidlo o rytmickom krátení. (vysvetlenie)

Odporúčanie:

Stiahnuť si zo študovne pracovné listy, ktoré sú dostupné a dopísať si z učebnice, chýbajúce informácie. Pracovné listy slúžia ako poznámky. A naučiť sa **J**.

Z jazykových rovín bude písomka: .....